

Yrittäjien kasvuohjelma **Yritykset luovat kasvun**

Eduskuntavaalit 2027. Hyväksytty hallituksessa 11.8.2026.

Sisällys

Esipuhe: Suomen kasvu syntyy vain yritysten kautta	2
TIIVISTELMÄ – 10 kärkeä.....	2
Talouden yleiskuva ja sopeutustoimet.....	4
Yritykset luovat kasvun – verotuksella vauhtia	5
Yritysverotuksen kannustettava yrittäjäriskiin ja investointeihin	5
Kilpailukykyinen yhteisövero ja vapaat poisto-oikeudet tuovat investointeja	5
Yrittäjäriskiä kompensoiva osinkoverotus kannustaa yrittäjyyteen	6
Yrittäjävähennys on säilytettävä.....	6
Arvonlisäveron vähäisen toiminnan rajaa nostettava 30 000 euroon	7
Liikenteen rahoitusta ja verotusta pitää uudistaa	7
Yksinyrittäjät ansaitsevat tasa-arvoisemman kohtelun.....	8
Työmarkkinat ja sosiaaliturva	9
Työmarkkinarakenteiden uudistamista on jatkettava	9
Työllisyyspalvelut	12
Ratkaisuja työperäisen maahanmuuton sujuvoittamiseksi	13
Yrityslainsäädäntö 2030: kevyempi taakka, vahvempi kasvu	14
Yrityskaupoista ja sukupolvenvaihdoksista kasvua	16
Kasvua digitalisaatiosta	17
Pk-yritykset ja TKI-investoinnit	18
Työelämälähtöinen koulutus ja osaaminen	18
Perusopetus ja yrittäjyyskasvatus	19
Ammatillinen koulutus vastaamaan yritysten tarpeisiin.....	20
Korkeakoulut vastaamaan yritysten tarpeisiin.....	21
Sosiaali- ja terveyspalvelut - hyvinvointi syntyy yhteistyössä	22
Perhepolitiikkaan tarvitaan uusi suunta	23
Tukea yrittäjien arkeen ja perhe-elämän yhdistämiseen.....	24
Markkinaehtoinen ja ennakoitava ilmastopolitiikka	24
Alueiden elinvoimatyö yrittäjyyden edistäjänä	25
Liikenne on yritysten verisuonisto.....	26
Saavutettavuutta vahvistetaan.....	26
Logistista kilpailukykyä parannetaan	27
Liikenteen päästöjä on vähennettävä	27
Julkiset hankinnat ja julkisen sektorin supistaminen.....	27

Esipuhe: Suomen kasvu syntyy vain yritysten kautta

Suomen julkisen talouden tilanne on erittäin vaikea. Menot ovat olleet vuosikymmeniä tuloja suuremmat eikä talous ole kasvanut. Samaan aikaan joudutaan panostamaan Venäjän vuoksi lisää puolustukseen. Tämän seurauksena Suomen julkinen talous on velkaantunut nopeasti. Velkaantumisen taso ei ole kestävä.

Tulevalla vaalikaudella talouspolitiikkaan tarvitaan iso rytminmuutos. Sitä edellyttää myös velkajarru, johon valtaosa puolueista on – aivan oikein – sitoutunut. Julkista taloutta pitää sopeuttaa leikkaamalla tuntuvasti julkisia menoja. Tilanteen vaikeuden vuoksi myös joitakin veronkorotuksia tarvitaan, vaikka veronkorotuksilla hidastetaan kasvua.

Siksi on sitäkin tärkeämpää tehdä toimia, jotka vahvistavat kasvua. Suomen Yrittäjät esittää laajaa kasvuohjelmaa. Se on laadittu siitä lähtökohdasta, että Suomen kasvu syntyy yritysten kasvun kautta. Olennaisessa roolissa ovat pk-yritykset, joita on 99,9 prosenttia Suomen yrityksistä. Jos ne eivät kasva, koko talouden kasvu jää haaveeksi.

*Keskeistä on huolehtia siitä, että yrittäjillä ja yritysten omistajilla on halua ja taitoa kasvat-
taa yrityksiään, ottaa riskiä sekä investoida ja työllistää. Siihen tarvitaan kasvun kannusti-
mia, joita voidaan vahvistaa uudistamalla osinkoverotusta, kehittämällä yrittäjätaitoa ja
rahoitusta, helpottamalla työnantajuutta sekä lisäämällä kilpailua.*

*Olennaista on saada suomalaisia pk-yrityksiä menestymään maailmalla. Suomi tarvitsee
vientituloja mutta myös kansainvälistä kilpailua vahvistamaan yrityksiä. Terve kilpailu on
yritystoiminnan paras henkivakuutus. Kun yritys altistuu kilpailulle, se kehittyy ja vahvis-
tuu. Siksi julkisen vallan keskeinen tehtävä on edistää vientiä ja lisätä kilpailua myös koti-
maassa, esimerkiksi avaamalla suojeltuja markkinoita, joita Suomessa riittää.*

*Suomella on toivoa. Sitä asuu suomalaisissa yrityksissä ja niiden omistajissa. Suomi sel-
viää, jos suomalaiset yritykset menestyvät maailmalla. Siksi on koko kansakunnan etu
edistää yrittäjyyttä ja yritysten menestystä. Vain sitä kautta saamme tuloja huolehtia kai-
kista Suomessa asuvista ja kestävästä kehityksestä.*

Mikael Pentikäinen, Suomen Yrittäjien toimitusjohtaja

TIIVISTELMÄ – 10 kärkeä

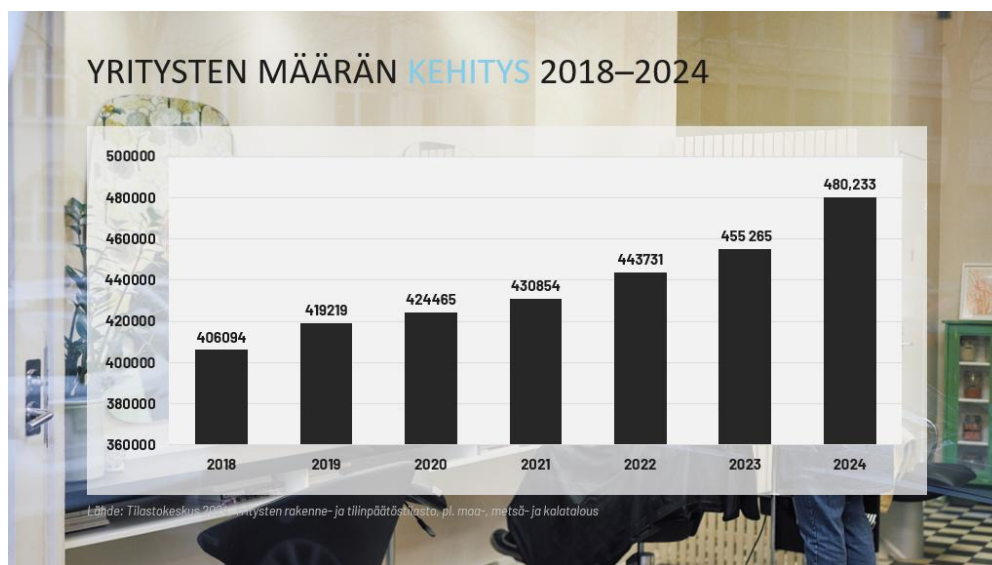
1. Sopeutetaan määrätietoisesti julkista taloutta.
2. Uudistetaan listaamattomien yritysten osinkoverotus luopumalla nettovarallisuus-
sidonnaisuudesta. Yrittäjäriskiä huomioiva osinkoverotus kannustaa yrittäjyyteen.
3. Nostetaan arvonlisäveron vähäisen toiminnan raja 30 000 euroon.
4. Mahdollistetaan paikallinen sopiminen myös työehtosopimuksista poiketen, jos
työnantaja ja työntekijät näin yhdessä sopivat.

5. Tehdään enemmän töitä. Muutetaan arkipyhiä palkattomiksi vapaiksi, lyhennetään julkisen sektorin lomia ja luovutaan sunnuntain pakottavasta tuplapalkasta.
6. Kevennetään pientyönantajan taakkaa. Lyhennetään sairauspäivärahan omavastuu-aika kymmenestä kolmeen päivään.
7. Lisätään kilpailua ja hyödynnetään yritysten osaamista paremmin: kehitetään julkisia hankintoja pk-yrityksille sopiviksi, avataan ostolaskudataa ja otetaan käyttöön soten yksikkökustannuslaskenta.
8. Kevennetään vanhempainpäivärahojen kustannuksia työnantajilta. Siirretään rahoitusta nykyistä enemmän valtion verotuloihin. Tämä tasaa erityisesti naisvaltaisten alojen ja pienyrittäjien kuormitusta.
9. Vähennetään yritysten hallinnollista taakkaa ja sääntelykustannuksia vähintään 25 prosenttia ja pk-yritysten osalta 35 prosenttia vuoteen 2030 mennessä.
10. Taataan yrittäjälle uusi alkuepäonnistumisen jälkeen. Konkurssi tai aiemmat maksuvaikeudet eivät saa estää uuden yritystoiminnan aloittamista.

Yrittäjät

Kuva: Suomi on pienten yritysten maa. Pk-yritysten määrä Suomessa oli 2024 479 557, kun kaikkiaan suomalaisia yrityksiä oli 480 233 pois lukien maa-, metsä- ja kalatalous. Yrityksistä 96 prosenttia on alle 10 hengen yrityksiä. Yritykset Suomessa työllistävät 1,45 miljoonaa ihmistä ja tuottavat veroja, joilla maksetaan palveluita kaikille. Lähde: Tilastokeskus.

Kuva: Yritysten määrä on kasvanut tasaisesti vuosina 2018–2024. Lähde: Tilastokeskus 2024.

Talouden yleiskuva ja sopeutustoimet

Suomen julkinen talous on ajautunut rakenteelliseen epätasapainoon. Julkisten menojen taso on liian suuri suhteessa talouden kasvukykyyn ja veropohjaan. Siksi seuraavalla vaalikaudella tarvitaan samanaikaisesti kahta asiaa: talouskasvun vahvistamista ja julkisen sektorin koon sopeuttamista kestäväälle tasolle.

Talouskasvu syntyy yrityksistä, investoinneista, osaamisesta ja työnteosta. Suomi on jäänyt jälkeen muista Pohjoismaista erityisesti viennin kehityksessä. Yritysten toimintaympäristön on oltava nykyistä ennakoitavampi, kilpailukykyisempi ja yrittäjämysteisyempi. Eri-tyisen tärkeää tämä on pienille ja keskisuurille yrityksille, jotka muodostavat valtaosan suomalaisista yrityksistä ja työllistävät suuren osan yksityisen sektorin työntekijöistä.

Samalla julkisen talouden kokoa on sopeutettava vastaamaan paremmin Suomen talouden kantokykyä. Tämä edellyttää priorisointia ja julkisen sektorin tehtävien kriittistä arviointia. Julkisen vallan tulee keskittyä ydintehtäviinsä ja vähentää toimintaa aloilla, joilla markkinaehtoiset ratkaisut toimivat tehokkaasti.

Hyvinvointiyhteiskunnan tulevaisuus voidaan turvata vain, jos Suomen talous jälleen kasvaa. Se tapahtuu vain, jos suomalaiset yritykset kasvavat. Siksi tarvitaan yhtä aikaa kasvua tukevia rakenteellisia uudistuksia, osaamisen vahvistamista, sääntelyn keventämistä sekä vastuullista julkisen talouden sopeuttamista.

Vaalikaudella tarvitaan samanaikaisesti kahta asiaa: talouskasvun vahvistamista ja julkisen sektorin koon sopeuttamista kestäväälle tasolle.

Fakta: Sopeutus kannattaa painottaa menoihin

Suomen julkinen talous on kroonisesti alijäämäinen, julkinen velka kasvaa ja talouskasvu on ollut pitkään heikkoa. Tutkimuksen mukaan julkisen talouden vakauttaminen on välttämätöntä, jotta velkasuhteen kasvu saadaan pysäytettyä ja julkisen talouden pitkän aikavälin kestävyys turvattua.

Valtioneuvoston tutkimuksessa arvioitiin ensimmäistä kertaa Suomen julkisten menojen ja verojen vaikutuksia talouteen vuosien 1999–2025 aineistolla. Tulosten mukaan veronkorotukset heikentävät Suomen talouskasvua keskimäärin enemmän kuin vastaavan suuruiset menoleikkaukset. Erityisen haitallisia ovat kulutusverojen ja yhteisöveron korotukset, kun taas julkisten investointien leikkaaminen heikentää kasvua selvästi enemmän kuin muiden menojen vähentäminen.

Tutkimuksen johtopäätös on, että julkisen talouden sopeutuksessa painopisteen tulisi olla menopuolella veronkorotusten sijaan. Samalla julkiset investoinnit olisi pyrittävä suojaamaan, koska ne tukevat pitkän aikavälin talouskasvua. Jos verotuloja kuitenkin lisätään, tutkimus suosittelee ensisijaisesti veropohjan tiivistämistä esimerkiksi verotukia karsimalla verokantojen korottamisen sijaan.

Lähde: Lähdemäki, S., Puonti, P. & Tervala, J. (2026). *Finanssipoliittiset kertoimet ja sopeustoimien vaikutukset Suomessa*. Valtioneuvoston tutkimustoiminta 2026:3.

Yritykset luovat kasvun – verotuksella vauhtia

Verotuksen painopistettä on siirretty työn ja yrittämisen verotuksesta kohti kulutuksen ja haittojen verotusta. Linja on oikea, sillä kasvun kannalta välillisen verotuksen korotukset ovat vähemmän haitallisia työn ja yrittämisen verotuksen kiristämiseen verrattuna.

Yrittäjät ja yritykset odottavat verotukselta ennustettavuutta, sillä investointipäätöksiä suunnitellaan ja toteutetaan pitkäjänteisesti. Veropoliitikassa tulee välttää epävarmuutta ja yritysten toimintaedellytyksiä heikentävää poukkoilevuutta. Vakaan toimintaympäristön tulee olla lähtökohta, vaikka julkisen talouden vaikea tilanne huomioon ottaen on epärealistista olettaa, että veronkiristyksiltä vältyttäisiin kokonaan. Vaikeasta talouden tilanteesta huolimatta ja juuri siksi verotoimien tulee tukea kasvua ja investointeja.

Verotusta koskevat ilmoitusvelvoitteet aiheuttavat yrityksille hallinnollista taakkaa. Taa-kan kasvu on minimoitava ja uudentyypisistä, fiskaalisesti vähämerkityksellisestä sääntelystä on pidättäydyttävä, mikäli se uhkaa aiheuttaa merkittävää byrokratiaa. Digitalisatiokehityksen tulee tuottaa yrityksille selkeitä liiketoiminnallisia hyötyjä sekä keventää hallinnollista taakkaa.

Yritysverotuksen kannustettava yrittäjäriskiin ja investointeihin

Kilpailukykyinen yhteisövero ja vapaat poisto-oikeudet tuovat investointeja. Säilyttääkseen yritysverotuksen kansainvälisesti kilpailukykyisenä Suomen on pidettävä yhteisöverokanta korkeintaan 18 prosentissa. Kansainvälisessä vertailussa tulee

kiinnittää huomiota nimellisten yhteisöverokantojen kehityksen lisäksi erityisesti efektiivisten verotasojen kehitykseen. Yhteisöveron mahdollisia kevennyksiä ei saa rahoittaa listaamattomien yritysten osinkoverotuksen parametreja kiristämällä.

Yritysten investointikannustimien parantamiseksi tulee ottaa käyttöön vapaat poisto-oikeudet. Korotetut poisto-oikeudet parantavat kannustinta investoida, koska tuottovaatimus alenee. Erityisesti pk-yrityksissä investoidaan myös käytettyihin koneisiin ja laitteisiin. Siksi vapaat poistot tulee ulottaa myös käytettyihin hankintoihin edistämään yritysten käyttöomaisuuden jälkimarkkinoita ja kiertotaloutta.

Vapaat poistot ovat hyvä keino investointien vauhdittamiseksi myös julkisen talouden näkökulmasta. Kyse on käytännössä verotuksen lykkääntymisestä, ja fiskaalinen vaikutus muodostuu korkovaikutuksesta. Pysyviä verotuottomenetyksiä ei siten aiheudu ja pidemmällä aikavälillä lisääntyneiden investointien voidaan arvioida edistävän taloudellista toimintaa ja kasvattavan verotuottoja.

Yrittäjäriskiä kompensoiva osinkoverotus kannustaa yrittäjyyteen

Yrittäjäriskin kantajien rooli ja merkitys yhteiskunnallemme on valtava, koska yritykset ja yrittäjäriskin kannettavakseen ottavat yrittäjät pitkälti mahdollistavat Suomen talouskasvun. Kannattava yritystoiminta itsessään tuottaa valtiolle tuloja yhteisöverona ja valtaosa työpaikoista syntyy pk-yrityksiin. Yrittäjätoiminnassa yrittäjä sitoo usein sekä omaa työpanostaan että pääomaansa yhtiöön, mikä eroaa palkansaajana tai sijoittajana toimimisesta. Listaamattoman yhtiön osakkeet ovat pörssiosakkeisiin verrattuna epälikvidejä.

Listaamattomissa yhtiöissä yrityksen ja osakkaan maksamaa veroa tulee tarkastella kokonaisuutena huomioimalla verotus sekä yhtiön (yhteisövero) että osakkaan tasolla (osinkovero). Kun voittoa verotetaan sekä yhtiön tasolla että osakkaan tasolla, kyse on kaksinkertaisesta verotuksesta. Osinkoverotus kannustaa yrittäjyyteen ainoastaan, kun se sisältää riittävän huojennuksen kaksinkertaisen verotuksen pienentämiseksi. Yrittäjyyteen kannustavassa verojärjestelmässä listaamattoman yhtiön omistajan kokonaisverotason on oltava vähäriskisen sijoituksen tuoton verotasoja alempi.

Siirtymällä listaamattomien osalta nettovarallisuudesta riippumattomaan järjestelmään osinkoverotus yksinkertaistuisi, kun ansiotulo-osingosta luovuttaisiin ja osinkotulo verotettaisiin aina pääomatulo-osinkona. Myös eri toimialoja kohdeltaisiin neutraalisti.

Nettovarasidonnaisuudesta luopuminen yksinkertaistaisi osinkoverotusta merkittävästi ja kohtelisi eri toimialoja tasapuolisemmin.

Yrittäjävähennys on säilytettävä

Kannustava verotus on tärkeä kaikissa yritysmuodoissa. Yrittäjävähennys on tärkeä yrittäjyyden kannustin toiminimelle ja henkilöyhtiöille, jotka joustavuutensa vuoksi voivat olla tarkoituksenmukaisia yritysmuotoja erityisesti uudessa tai pienimuotoisessa toiminnassa. Yrittäjyyden edistämiseksi verojärjestelmän tulee huomioida eri yritysmuotojen ominaispiirteet, jotta verotuksella ei tarpeettomasti rajoiteta yritystoiminnan harjoittamista yrittäjälle sopivassa ja tarkoituksenmukaisessa toimintamuodossa.

Hallitusohjelmaan kirjauksia:

- Varmistetaan Suomen yritysverotuksen säilyminen kilpailukykyisenä ja pidetään yhteisöverokanta korkeintaan 18 prosentissa. Yhteisöveron mahdollisia kevennyksiä ei saa rahoittaa pk-yrittäjän osinkoverotusta kiristämällä.
- Otetaan käyttöön vapaat poisto-oikeudet pysyvänä ratkaisuna yritysten investointikannustimien parantamiseksi. Kiertotalouden edistämiseksi vapaat poisto-oikeudet ulotetaan myös käytettyinä hankittuihin koneisiin ja laitteisiin.
- Uudistetaan listaamattomien yritysten osinkoverotusta luopumalla nettovarallisuussidonnaisuudesta. Osinko verotetaan sen määrästä tai yhtiön nettovarallisuudesta riippumatta aina pääomatulo-osinkona. Yrittäjähuojennus säilytetään kannustamaan yrittäjää riskinottoon. Uudistetaan osinkoverotuksen parametrit:
- Osinko enintään 150 000 euroa: 25 prosenttia on veronalaista pääomatuloa ja 75 prosenttia on verovapaata tuloa.
- Osingon 150 000 euroa ylittävästä osasta: 50 prosenttia on veronalaista pääomatuloa ja 50 prosenttia on verovapaata tuloa.
- Säilytetään yrittäjävähennys, ja varmistetaan sen potentiaali edistää yrittäjyyttä selvittämällä vähennyksen tai sen rakenteen kehittämismahdollisuuksia.

Arvonlisäveron vähäisen toiminnan rajaa nostettava 30 000 euroon

Arvonlisäveron korotukset ovat heikentäneet erityisesti pienimpien yritysten toimintaedellytyksiä, kun korotuksia ei ole pystytty vyöryttämään hintoihin. Myös alarajahuojennuksen poistuminen on heikentänyt pienimpien yritysten asemaa. Muutokset ovat kohdistuneet laajalti samaan joukkoon, jota ovat koetelleet korona, taantuma, inflaation kiihtyminen ja YEL-maksujen korotukset. Alv-alarajaa tulee nostaa 30 000 euroon kompensoimaan alarajahuojennuksen poistumista ja tukemaan yrittäjyyttä. Se helpottaisi uusia ja pieniä yrityksiä sekä keventäisi yritysten ja Verohallinnon hallinnollista taakkaa.

Hallitusohjelmaan kirjauksia:

- Nostetaan arvonlisäverotuksen vähäisen toiminnan rajaa 30 000 euroon.

Arvonlisäveron vähäisen toiminnan rajan nosto 30 000 euroon parantaisi pienten yritysten toimintaedellytyksiä ja kannustaisi yrittäjyyteen.

Liikenteen rahoitusta ja verotusta pitää uudistaa

Liikenteen rahoituksen ja verotuksen uudistamista tarvitaan, koska liikenteen veropohja on kaventunut liikenteen käyttövoimamurroksen ja puhtaan siirtymän edetessä. Tavoitteena tulee olla, että mahdollisimman suuri osa ajetuista kilometreistä kuljetaan vähäpäästöisillä ajoneuvoilla. Tärkeää on laajemminkin kiinnittää huomiota kokonaiskestävään siirtymään.

Yrityksille on olennaista pitkäjänteinen näkymä verotukseen ja sen kehittämiseen, jotta muutokset voidaan huomioida ennakoivasti investointi- ja liiketoimintapäätöksissä. Kansainvälisen kilpailukyvyn turvaamiseksi on huolehdittava, ettei yritysten ja ammattiliikenteen osuus verokertymästä kasva nykyisestä.

Hallitusohjelmaan kirjauksia:

- Liikenteen rahoituksen ja verotuksen uudistamisessa on edettävä.
- Autoilun verotuksessa painopisteen tulisi olla käytön verotuksessa.

Yksinyrittäjät ansaitsevat tasa-arvoisemman kohtelun

Yksinyrittäjien rooli taloudelle ja työllisyydelle on merkityksellinen. Huomattava osa yksinyrittäjistä toimii yksityisenä liikkeen- tai ammatinharjoittajana eli toiminimiyrittäjänä. Verojärjestelmämme ominaispiirteiden takia toiminimiyrittäjää ei verotuksessa pidetä itsensä työnantajana, eikä tämä voi siksi saada omaehtoista liikunta- ja kulttuurietua palkansaajien tapaan.

Yksinyrittäjien työhyvinvointi on korostunut, miksi myös toiminimiyrittäjän omaehtoista liikunta- ja kulttuuritoimintaa tulee tukea verokannusteella työkyvyn ylläpitämisen ja tukemiseksi. Kyse on eri yritysmuodoissa toimivien yrittäjien yhdenvertaisesta kohtelusta.

Hallitusohjelmaan kirjauksia:

- Laajennetaan liikunta- ja kulttuurietu myös toiminimiyrittäjille.
- Korotetaan edun määrää 600 euroon ja kehitetään etua nykymallia koskevan selvityksen pohjalta.

Yksinyrittäjät ansaitsevat tasa-arvoisemman kohtelun verotuksessa.

Hallitusohjelmaan kirjauksia:

- Kevennetään ansiotuloverotusta kaikilla tulotasoilla ja lievennetään verotuksen progressiota. Jatketaan marginaaliveroasteiden alentamista työstä vähintään puolet käteen -periaatteen toteutumiseksi siten, että marginaaliveroaste voi olla korkeimmillaan 50 prosenttia.
- Lopetetaan kotitalousvähennyksen parametrien edestakainen muuttaminen ja uudistetaan vähennys pysyvästi tukemaan työllisyyttä ja yrittämistä. Selvitetään mahdollisuutta laajentaa kotitalousvähennys korjauspalveluihin kiertotalouden edistämiseksi. Asetetaan kotitalousvähennyksen parametrit toimialaneutraalisti historiallisen keskiarvon tasolle ja perutaan omavastuun korotus:
- Enimmäismäärä 2 000 euroa, vähennysprosentit 50 prosenttia työkorvauksesta ja 20 prosenttia palkoista sekä omavastuu 100 euroa.
- Poistetaan perintö- ja lahjavero ja siirrytään luovutusvoiton verotukseen. Varmistetaan, ettei perintö- ja lahjaveron poistaminen kiristä osinkoverotusta.
- Vältetään arvonlisäverokantojen edestakaista muuttamista sekä yleisen ja alennettujen arvonlisäverokantojen välisen eron kasvattamista.

Työmarkkinat ja sosiaaliturva

Työmarkkinoiden rakenteelliset ongelmat – korkea työllistämisen kynnys, korkeat työvoimakustannukset ja sivukulut, työn ja osaamisen kohtaanto-ongelmat sekä yritysten kasvuun liittyvä hallinnollinen ja sääntelytaakka – ovat edelleen olemassa. Heikko talouskehitys on korostanut näitä ongelmia.

Työmarkkinarakenteiden uudistamista on jatkettava

Suomi tarvitsee työmarkkinamallin, joka tunnistaa nykyistä paremmin yritysten erilaisuuden ja mahdollistaa työpaikkakohtaiset ratkaisut. Valtaosa suomalaisista yrityksistä on pieniä ja keskisuuria, ja ne toimivat hyvin erilaisissa olosuhteissa eri puolilla maata. Yksi ja sama muotti ei voi palvella kaikkia. Työelämän pelisääntöjen on oltava sellaisia, että ne tukevat yritysten halua investoida, kasvaa ja palkata – myös silloin, kun tulevaisuus on epävarma ja markkinatilanne vaihtelee.

Työmarkkinoiden uudistaminen ei ole vastakkainasettelua työnantajien ja työntekijöiden välillä. Päinvastoin: toimivat työmarkkinat ovat kaikkien etu. Tutkimukset ja tilastot osoittavat, että luottamus, avoimuus ja yhteistyö ovat suomalaisilla työpaikoilla vahvoja erityisesti pienissä yrityksissä. Tätä vahvuutta tulee hyödyntää lainsäädännössä nykyistä paremmin sen sijaan, että sääntely rakentuu oletukselle jatkuvasta vastakkainasettelusta.

Työlainsäädäntö on markkinoiden toiminnan sääntelyä, joka vaikuttaa työn kysyntään ja tarjontaan, työmarkkinoiden dynamiikkaan sekä sitä kautta työllisyysasteeseen ja rakenteellisen työttömyyden tasoon. Työlainsäädännön joustavoittamista ja rakenteellista uudistamista tulee määrätietoisesti jatkaa.

Uudistetaan työsopimuslakia siten, että lain mukaisesta työn tarjoamisvelvollisuudesta sekä takaisinottovelvollisuudesta luovutaan.

Lisätään mahdollisuuksia sopia paikallisesti työehtosopimuksista poiketen ja niistä riippumatta.

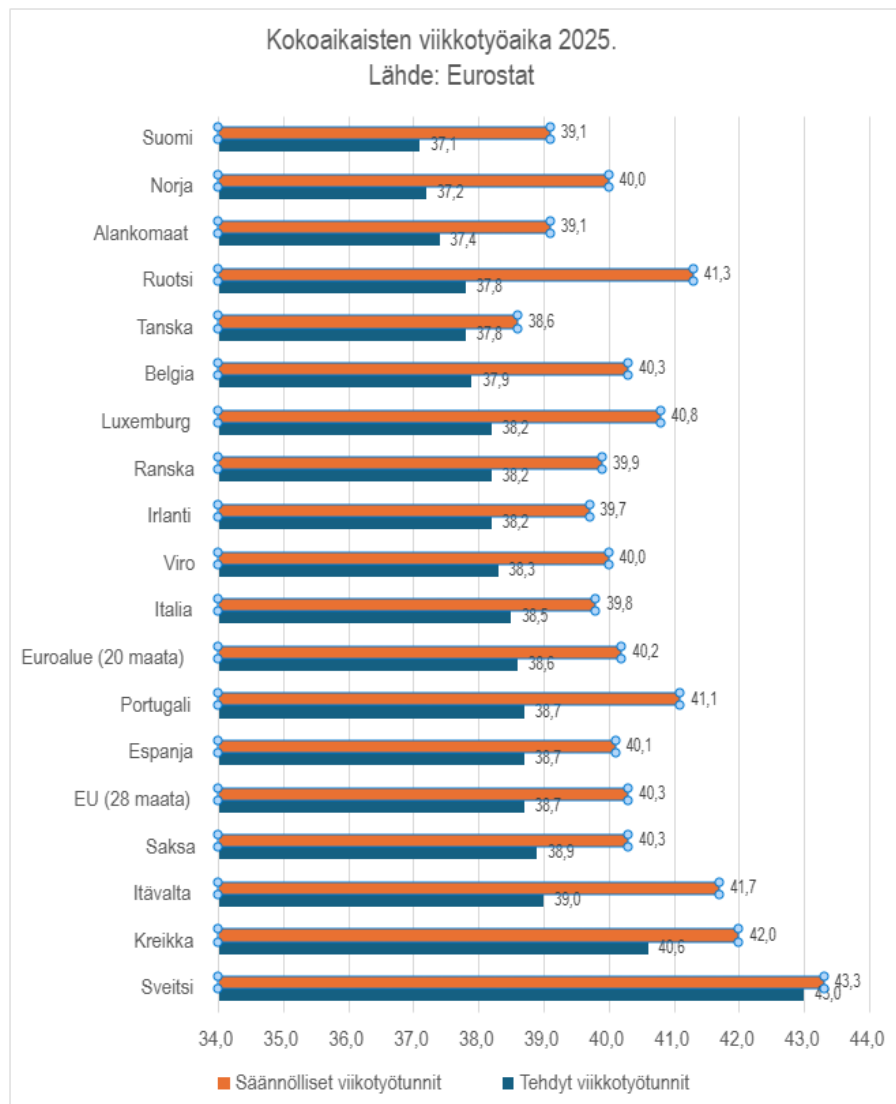
Hallitusohjelmaan kirjauksia:

- Modernisoidaan yleissitovuusjärjestelmä ja lisätään paikallista sopimista.
- Uudistetaan työlainsäädäntöä kokonaisuutena siten, että nykyisistä puolipakottavista säännöksistä voidaan sopia laajemmin myös yksilöllisesti, ja työlainsäädännön pakottavia säännöksiä siten, että niistä voidaan poiketa laajemmin työehtosopimuksella tai yksilöllisesti työnantajan ja työntekijän välillä. Lisätään mahdollisuuksia sopia paikallisesti työehtosopimuksista poiketen ja niistä riippumatta.

- Suomi tarvitsee enemmän työtä, ei vähemmän. Valmistellaan lainsäädäntöuudistukset julkisen ja yksityisen sektorin vuosittaisen työajan lisäämiseksi, työnantajien kustannuksia kasvattamatta.
- Sairausvakuutuksen kustannusten jakoa tulee muuttaa siten, että vanhempainpäivärahojen rahoitus tulisi kokonaisuudessaan valtion verotuloista.
- Lyhennetään sairausvakuutuslain sairauspäivärahan omavastuu-aikaa nykyisestä kymmenestä päivästä kolmeen päivään.
- Poistetaan työterveyshuoltolaista työnantajan lakisääteinen velvollisuus järjestää työterveyshuollon palvelut työntekijöilleen.
- Uudistetaan työsopimuslakia siten, että lain mukaisesta työn tarjoamisvelvollisuudesta sekä takaisinottovelvollisuudesta luovutaan.
- Kitketään työperäinen hyväksikäyttö työmarkkinoilta. Varmistetaan, että viranomaisilla on tehtäviään varten tarvittavat resurssit ja tehostetaan viranomaisten käytössä olevia toimenpiteitä.
- Suhtaudutaan kriittisesti EU:n työlainsäädäntöhankkeisiin, jotka lisäävät yritysten kustannuksia ja vaikeuttavat kansallisten uudistusten tekemistä. Myös työlainsäädännön osalta EU-sääntelyä tulee purkaa ja sujuvoittaa.
- Nostetaan työlainsäädännössä yrityksen kokoon sidotut velvoitteet EU-sääntelyn mahdollistamalle tasolle.
- Tarkastellaan kriittisesti, mihin kansainväliset velvoitteet, erityisesti kansainvälisen työjärjestön (ILO) normit soveltuvat ja millaisia rajoituksia niistä seuraa. Kansallista ylisääntelyä sekä ylitulkintaa on vältettävä ja varmistettava, ettei Suomi sitoudu sellaisiin kansainvälisiin velvoitteisiin, jotka rajoittavat työmarkkinoiden uudistamista.
- Jatketaan sosiaaliturvan kehittämistä siten, että työn vastaanottaminen on aina kannattavampi vaihtoehto kuin etuuksien varassa oleminen.
- Työttömyysturvassa siirrytään yleiseen eli universaaliin turvaan ja yhden etuudenmaksajan malliin. Oikeus ansioetuuteen pitää olla jokaisella vakuutetulla, ei ainoastaan kassan jäsenmaksua maksavilla henkilöillä.
- Tehostetaan sosiaalivakuutusjärjestelmää ja selvitetään mahdollisuus yhdistää työeläkeyhtiöitä ja -toimijoita järjestelmän tehokkuuden parantamiseksi ja sivukulujen alentamiseksi.

Työttömyysturvassa siirrytään yleiseen eli universaaliin turvaan ja yhden etuudenmaksajan malliin.

OTSIKKO: Suomessa tehdään viikossa noin 1,5 tuntia vähemmän töitä kuin EU:ssa tai euroalueella keskimäärin.

Kuva: Kuvio osoittaa, että tehdyn viikkotyöajan ja säännöllisen viikkotyöajan ero on Suomessa EU:n ja euroalueen keskiarvoa suurempi, ja kuuluu Euroopan suurimpien joukkoon, vaikkei ole aivan suurimpia. Tämä viittaa siihen, että vuosilomat, arkipyhät, sairauspoissaolot ja muut poissaolot vähentävät toteutunutta työaika enemmän kuin useimmissa Euroopan unionin maissa. Lähde: Eurostat

FAKTA: – Työnantajille aiheutuu sairauspoissaoloista huomattavat kustannukset

Työnantajalla on velvollisuus maksaa työkyvyttömälle työntekijälleen täysi palkka sairautumispäivää seuranneen yhdeksännen arkipäivän loppuun. Sairausajan palkasta voidaan työehtosopimuksin sopia toisin. Pidemmästä palkanmaksuvelvoitteesta on määräyksiä lähes kaikissa työehtosopimuksissa.

Maksettuaan työntekijälle sairausajan palkan on työnantajalla oikeus saada vastaavalta ajalta työntekijälle kuuluva sairauspäiväraha. Kela maksaa sairauspäivärahaa vasta

kymmenen arkipäivän omavastuuajan jälkeen. Käytännössä työnantaja on velvollinen turvaamaan työkyvyttömän työntekijän toimeentulon lähes kahden viikon ajan silloinkin, kun työkyvyttömyys johtuu työn ulkopuolisista asioista. Sairauspoissaolot aiheuttavat yksityisen sektorin työnantajille vuosittain miljardiluokan kustannukset. Yhden poissaolopäivän hinta on työnantajalle keskimäärin 257–420 euroa.

Suomessa kertyi vuonna 2025 OECD:n tilastojen mukaan keskimäärin 4,8 viikkoa sairauspoissaoloja kokoaikaista palkansaaajaa kohden. Sairauden vuoksi menetettyä työaika kertyy Suomessa - OECD:n mittarilla, joka koskee kokoaikaisia palkansaaajia ja kuvaa sairauden vuoksi menetettyä työaika viikkoina henkilöä kohden vuodessa - enemmän kuin useimmissa muissa Euroopan vertailumaissa. Erot moniin muihin Euroopan maihin ovat huomattavia. Esimerkiksi Ruotsissa työntekijöille kertyi vuodessa sairauspoissaoloja keskimääräisesti 3,2 viikon verran, Islannissa 2,3 ja Tanskassa vain 2,1 viikkoa.

Lyhennetään sairausvakuutuslain sairauspäivärahan omavastuu-aikaa nykyisestä kymmenestä päivästä kolmeen päivään.

Työllisyyspalvelut

Nykyinen työnhakumalli on prosessikeskeinen ja velvoitteita korostava. Työnhakijoiden on haettava vähintään neljää työpaikkaa kuukaudessa, mikä johtaa hakemuksiin myös paikkoihin, joihin ei aidosti haluta. Yritykset saavat suuren määrän velvoitehakemuksia, mikä on vähentänyt halua ilmoittaa työpaikkoja julkisiin kanaviin. Tämä on lisännyt piilo-työpaikkoja ja heikentänyt Työmarkkinatorin käyttöä.

Työttömien yhdenvertainen kohtelu on johtanut siihen, että kaikki ohjataan samaan prosessiin, vaikka osa tarvitsee koulutusta ja osa monialaista tukea. Toimeentulotuen uudistus on tuonut työnhakijoiksi henkilöitä, joiden ensisijaiset haasteet liittyvät työkyvyttömyyteen tai sosiaalisiin ongelmiin. Heidän ei tulisi olla työllisyyspalvelujen asiakkaana.

Jatkossa työnhaun tulisi perustua yksilölliseen sopimiseen ilman määrällisiä velvoitteita. Yrityksille tulisi rakentaa selkeä palvelupolku ja yksi asiointipiste. Dataa ja tekoälyä on hyödynnettävä ennakointiin, osaamistarpeiden tunnistamiseen ja palvelujen kohdentamiseen. Lisäksi tarvitaan ennakoitava sääntelykehys, jotta investoinnit eivät viivästy.

Kehitetään uudenlaiset työnantajapalvelut yhteistyössä yksityisen sektorin kanssa. Siirrytään monituottajuuteen, jossa julkisten palvelujen rinnalle tulevat yksityiset työnvälitysyrietykset nykyistä laajemmin.

Hallitusohjelmaan kirjauksia:

- Segmentoidaan asiakkaat palvelutarpeen mukaan ja luovutaan tasapäistävästä Pohjoismaisesta työllisyyspolitiikan mallista. Nykyisin osa työnhakijoista kokee, että he

joutuvat ylimääräisen byrokratian uhriksi. Toiset eivät puolestaan saa tarpeeksi henkilökohtaista palvelua suhteessa tarpeisiinsa. Työnhaun tulisi perustua yksilölliseen sopimiseen ilman määrällisiä velvoitteita.

- Kehitetään uudenlaiset työnantajapalvelut yhteistyössä yksityisen sektorin kanssa. Siirrytään monituottajuuteen, jossa julkisten palvelujen rinnalle tulevat yksityiset työntekijäyritykset nykyistä laajemmin. Sekä työnantajat että työntekijät voivat valita useiden palvelutuottajien välillä. Jatkossa voisi olla erikoistuneita työntekijäyrityksiä esimerkiksi rakennus-, ravintola- ja logistiikka-alalla, joista sekä työnantajat että työntekijät voisivat valita parhaan palveluntuottajan.
- Yksinkertaistetaan työntekijän prosessit asiakaslähtöisiksi. Luovutaan suuresta määrästä velvoitehakemuksia, mikä vähentää työnantajien halua ilmoittaa työpaikkoja julkisiin kanaviin. Tiivistetään yhteistyötä julkisten ja yksityisten oppilaitosten kanssa järjestämällä henkilön osaamista syventäviä ja täydentäviä lyhytkestoisia täsmäkoulutuksia työllistymisen vauhdittamiseksi.
- Hyödynnetään tekoälyn mahdollisuudet työn ja tekijän kohtaamiseksi nykyistä paremmin. Työnantajat profiloivat osaamistarpeensa ja työntekijät osaamisensa, ja tekoälyn avulla löydetään oikea työ tekijöille tehokkaasti ja nopeasti. Tämä edellyttää henkilötietojen avaamista myös yksityisille palvelun tuottajille.

Ratkaisuja työperäisen maahanmuuton sujuvoittamiseksi

Työperäinen maahanmuutto on Suomen talouskasvun, yritysten kilpailukykyyn ja hyvinvointiyhteiskunnan kestävyyskeskeisen edellytys. Väestön ikääntyessä ja työmarkkinoiden osaajapulan syventyessä Suomi tarvitsee työperäistä maahanmuuttoa. Yrityksille saatavuus osaavasta työvoimasta on usein kasvun, investointien ja koko toiminnan jatkumisen ratkaiseva tekijä.

Suomen pitää houkutella osaajia ja tekijöitä eri toimialoille ja kaikkiin yrityskokoihin sekä pystyä pitämään heidät osana suomalaista työelämää ja yhteiskuntaa. Työperäisen maahanmuuton on oltava sujuvaa, nopeaa ja ennustettavaa koko polun ajan: rekrytoinnista lupaprosesseihin, asettautumiseen ja pysyvään kotoutumiseen. Yritysten on voitava luottaa siihen, että kansainvälisen työvoiman palkkaaminen on käytännössä mahdollista ilman kohtuutonta hallinnollista taakkaa tai epävarmuutta.

Toimiva työperäinen maahanmuutto perustuu selkeisiin sääntöihin, tehokkaaseen viranomaisyhteistyöhön ja yrityslähtöisiin palveluihin. Lupaprosessien on oltava nopeita ja digitaalisia sekä päätöksenteon ennakoitavaa yrityksen kasvun ja muuttuvien työvoimatarpeiden kannalta. Työperäinen maahanmuutto ei rajoitu vain huippuosaajiin, vaan kattaa laajasti eri koulutustasojen ja toimialojen, joilla työvoiman saatavuus on kriittinen haaste.

Onnistunut maahanmuuttopolitiikka edellyttää sitä, että Suomeen muuttanut voi sujuvasti työllistyä, yrittää ja rakentaa arkeaan osana suomalaista yhteiskuntaa. Myös kielen oppiminen, puolisojen mahdollisuudet työllistyä sekä toimivat varhaiskasvatus-, terveys- ja arjen palvelut tukevat koko perheen kotoutumista.

Toimiva työperäinen maahanmuutto perustuu selkeisiin sääntöihin, tehokkaaseen viranomaisyhteistyöhön ja yrityslähtöisiin palveluihin.

Tuetaan maahanmuuttajan kotimaisten kielten oppimista ottamalla käyttöön työnantajille suunnattu palveluseteli kielikoulutuksen järjestämiseen.

Hallitusohjelmaan kirjauksia:

- Luovutaan työvoiman saatavuusharkinnasta.
- Annetaan kahden viikon palvelulupaus työntekijöiden oleskelulupien käsittelyyn ja mahdollistetaan rajoittamaton työnteko-oikeus työperusteisilla oleskeluluvilla.
- Otetaan käyttöön työllistymispotentiaaliin perustuva pisteytysmalli työperäisen maahanmuuton rinnalle. Malli mahdollistaa Suomeen tulon myös ilman valmista työsuhdetta ja helpottaa erityisesti pk-yritysten kansainvälisiä rekrytointeja.
- Digitalisoidaan ja automatisoidaan lupaprosessit mahdollisimman pitkälle.
- Edistetään kotoutumiskoulutuksen järjestämistä joustavasti siten, että koulutus ei katkea henkilön työllistyessä tai aloittaessa yritystoiminnan kotoutumiskoulutuksen aikana.
- Tuetaan maahanmuuttajan suomen ja ruotsin kielen oppimista ottamalla käyttöön työnantajille suunnattu palveluseteli kielikoulutuksen järjestämiseen.
- Edistetään kansainvälisten osaajien puoliso-ohjelmien käynnistymistä sosiaalisten verkostojen syntymiseksi ja koko perheen integroitumiseksi Suomeen.

Digitalisoidaan ja automatisoidaan lupaprosessit mahdollisimman pitkälle.

Yrityslainsäädäntö 2030: kevyempi taakka, vahvempi kasvu

Suomi tarvitsee yritysmyönteisen sääntely-ympäristön, joka mahdollistaa kasvun, investoinnit ja yrittäjyyden vahvistumisen. Tämä edellyttää kansallisen lainsäädännön uudistamista ja aktiivista EU-vaikuttamista, jotta yritysten velvoitteet eivät kasva hallitsemattomasti. Sääntelyn tulee jatkossa perustua *pienet ensin* -periaatteeseen, jossa ratkaisut mitoitetaan niin, että ne ovat toteuttamiskelpoisia myös pienimmille yrityksille.

Yrityksiin kohdistuvan sääntelyn lähtökohtana on, että siitä aiheutuvan taakan on oltava kannettavissa pienimmissä yrityksissä.

Suomen on siirryttävä reaktiivisesta sääntelyn vastaanottajasta ennakkoivaksi vaikuttajaksi. Tämä tarkoittaa varhaista osallistumista EU-lainsäädännön valmisteluun, kansallisten lisävelvoitteiden välttämistä ja nykyisten suomi-lisien purkamista. Samalla on rakennettava pysyvät rakenteet, jotka varmistavat sääntelyn jatkuvan yksinkertaistamisen ja yritysvaikutusten arvioinnin. Suomesta on luotava toimintaympäristö, jossa yritykset voivat keskittyä kasvuun, innovointiin ja työllistämiseen — ei byrokratiaan.

Yritysten kilpailukyvyn vahvistaminen edellyttää markkinoiden toimivuutta ja yrittäjien oikeusturvan parantamista. Pk-yrityksille ja yrittäjille on taattava kohtuulliset sopimusehdot, mahdollisuus uuteen alkuun epäonnistumisen jälkeen sekä suoja epäreilua kilpailua, haltuontia ja petosrikollisuutta vastaan. Samalla vastuullisuuteen liittyviä raportointivaatimuksia on kevennettävä. Näillä toimilla Suomi voi nousta yritysmyönteisen sääntelyn mallimaaksi vuoteen 2030 mennessä.

Otetaan mikroyrityspoikkeus osaksi säädösvalmistelua: kaikkein pienimmät yritykset jätetään sääntelyn ulkopuolelle, jos siihen on olemassa perusteita

Hallitusohjelmaan kirjauksia:

- Yrityksiin kohdistuvaa hallinnollista taakkaa ja sääntelystä aiheutuvia kustannuksia vähennetään vähintään 25 prosenttia ja pk-yritysten osalta 35 prosenttia vuoteen 2030 mennessä.
- Käyttöön otetaan yksi sisään – kaksi ulos -työkalu kaikilla hallinnonaloilla.
- Perustetaan pysyvä lainsäädännön yksinkertaistamisneuvosto.
- Yrityksiin kohdistuvan sääntelyn lähtökohtana on, että siitä aiheutuvan taakan on oltava kannettavissa myös kaikkein pienimmissä yrityksissä, pienet ensin -periaatteen mukaisesti.
- Otetaan mikroyrityspoikkeus osaksi säädösvalmistelua: kaikkein pienimmät yritykset jätetään sääntelyn ulkopuolelle, jos siihen on olemassa perusteita.
- Säädetään lailla lupien sekä viranomaishyväksyntöjen enimmäiskäsittelyajoista ja taataan muutenkin viranomaisen nopeat käsittelyajat.
- EU-sääntelyn toimeenpanossa sitoudutaan välttämään kansallista lisäsääntelyä ja hyödyntämään sääntelyn sallimia joustoja yritysmyönteisesti sekä pyrkimään ratkaisuihin, jotka lisäävät yritysten kilpailukykyä. Jo olemassa olevat Suomi-lisät selvitetään ja poistetaan suomalaisten yritysten kilpailukyvyn parantamiseksi.
- Yli puolet yrityksiin kohdistuvasta sääntelystä on peräisin EU:sta. Suomen kannan valmistelu on aloitettava riittävän ajoissa, jotta maamme näkemykset voidaan huomioida aloitteita ja strategioita valmisteltaessa.
- Viedään Suomen EU-vaikuttamista aiempaa proaktiivisempaan suuntaan. Luodaan Ruotsin Implementation Council -mallia hyödyntäen kansallinen järjestelmä, jossa EU-sääntelyn hallinnollinen taakka ja muut kustannukset arvioidaan jo varhaisessa vaiheessa lainsäädäntöprosessia.
- Taataan yrittäjälle uusi alku epäonnistumisen sattuessa. Aikaisemmat konkurssit tai maksuvaikeudet eivät saa olla yrittämisen esteenä.

- Uudistetaan yrittäjän suoja lakia.
- Poistetaan lakisääteinen tilintarkastusvelvollisuus mikrokokoisilta yrityksiltä
- Asetetaan viranomaisen valvomaan pitkiä maksuaikoja.
- Toteutetaan kuluttajaoikeuslainsäädännön kokonaisremontti.
- Halpatuonnin ongelmat laitetaan kuriin lainsäädännöllä ja valvonnalla.
- Vähennetään vastuullisuusbyrokratiaa ja lisätään kestävyteen kannustavia toimintamalleja.

Yrityskaupoista ja sukupolvenvaihdoksista kasvua

Omistajanvaihdoksilla ja yritysten kasvulla on tutkitusti vahva yhteys, sillä yrityskaupan tehneet yritykset kasvavat muita yrityksiä useammin. Omistajanvaihdokset ovat merkittävä yritysten uudistumisen, kasvun ja kansainvälistymisen väline. Yrityskauppojen kautta yritykset voivat laajentua uusille markkinoille, hankkia osaamista ja vahvistaa kilpailukykyään nopeammin kuin pelkän orgaanisen kasvun avulla.

Omistajanvaihdoksilla on myös merkittäviä yhteiskunnallisia vaikutuksia. Onnistuessaan ne auttavat säilyttämään työpaikkoja, osaamista, palveluita ja verotuloja eri puolilla Suomea. Toimivan yrityksen siirtyminen uudelle omistajalle on koko alueen elinvoiman kannalta parempi vaihtoehto kuin yritystoiminnan päättyminen.

Suomessa kymmenet tuhannet yrittäjät etsivät yritykselleen jatkajaa, mutta toteutuneiden omistajanvaihdosten määrä jää edelleen selvästi potentiaalia pienemmäksi.

Yrityskaupamarkkinoiden toimivuutta, rahoituksen saatavuutta ja omistajanvaihdososaamista on vahvistettava, jotta yhä useampi elinkelpoinen yritys löytää jatkajan ja voi jatkaa kasvuaan uuden omistajan johdolla.

Hallitusohjelmaan kirjauksia:

- Otetaan käyttöön omistajanvaihdosten yrityspalveluseteli vauhdittamaan yrityskauppoja ja vahvistamaan yksityistä yrityskaupamarkkinaa.
- Kehitetään omistajanvaihdosten rahoitusratkaisuja sekä parannetaan kasvuhakuisten yritysten rahoituksen saatavuutta.
- Varmistetaan, että omistajanvaihdosten verotus kannustaa yritystoiminnan jatkamiseen, investointeihin ja kotimaisen omistajuuden vahvistamiseen.
- Lisätään omistajanvaihdososaamista yrittäjyyskasvatuksessa, oppilaitoksissa, yritysneuvonnassa ja julkisissa yrityspalveluissa.
- Kannustetaan nuoria, maahanmuuttajia ja kansainvälisiä osaajia yritysten jatkajiksi sekä yrittäjiksi yritysostojen kautta.
- Tuotetaan kattavat tilastot yritysten omistajanvaihdoksista ja liiketoimintakaupoista, jotta kehitystä voidaan seurata ja politiikkatoimia kohdentaa tehokkaasti.
- Tuetaan kuntien ja alueiden pitkäjänteistä omistajanvaihdostyötä osana elinvoima- ja kasvupolitiikkaa.

- Edistetään yritysten kansainvälistymistä yritysostojen avulla sekä vahvistetaan rajat ylittävien yrityskauppojen edellytyksiä.

Otetaan käyttöön omistajanvaihdosten yrityspalveluseteli vauhdittamaan yrityskauppoja ja vahvistamaan yksityistä yrityskauppamarkkinaa.

Kasvua digitalisaatiosta

Digitalisaatio on teknologinen murros, joka muuttaa talouden rakenteita, yritysten toimintaa ja työn tekemisen tapoja yhtä syvällisesti kuin teollinen vallankumous aikanaan. Se avaa yrityksille mahdollisuuksia kasvuun, innovaatioihin ja kansainväliseen liiketoimintaan, mutta samalla haastaa nykyiset sääntely-, osaamis- ja palvelujärjestelmät uudistumaan. Suomen menestys digitaalisessa taloudessa edellyttää, että yritykset kykenevät hyödyntämään dataa, uusia teknologioita ja alustatalouden mahdollisuuksia sekä julkinen sektori tukee muutosta määrätietoisella ja ennakoivalla digipolitiikalla. Tavoitteena on rakentaa toimintaympäristö, jossa digitalisaatio vauhdittaa yritysten uudistumista, vähentää hallinnollista taakkaa ja luo pohjan kestäväälle kasvulle ja kilpailukyvyille.

Hallitusohjelmaan kirjauksia:

- Tehdään teknologianeutraalia sääntelyä ja vähennetään digisääntelyn kokonaiskurmaa EU:ssa ja kansallisesti.
- Rakennetaan digisääntelyn toimeenpanoon pk-yrityksille saavutettavat tukirakenteet ja yhden luukun neuvonta, jotta kevennykset eivät hyödytä vain suuria.
- Vahvistetaan datataloutta parantamalla datan saatavuutta ja liikkuvuutta sekä kehittämällä yritysten ja yksilöiden mahdollisuuksia hallita, hyödyntää ja jakaa dataa. Kasvatetaan yritysten tieto- ja alustatalousosaamista.
- Kiihdytetään reaaliaikatalouden etenemistä: yhteiset standardit ja tietomallit talous- ja transaktiodatalle, jotta data liikkuu saumattomasti järjestelmien välillä ja raportointi syntyy automaatiolla.
- Hyödynnetään digitaalisia lompakoita ja rakenteisia yritystapahtumia hallinnollisen työn vähentämiseksi ja tuottavuuden nostamiseksi.
- Rakennetaan korkeakouluista ja oppilaitoksista yritysten kehittämisen, kokeilujen ja innovaatioiden avoimia yhteistyöympäristöjä. Kannustetaan pk-yrityksiä pilotoimaan ja ottamaan käyttöön uusia liiketoimintamalleja oppilaitosten tuella.
- Kehitetään julkisista digipalveluista ennakoivia ja asiakaslähtöisiä sekä vahvistetaan tekoälyä hyödyntävää ohjausta yhteistyössä yritysten kanssa.
- Vähennetään yritysten hallinnollista taakkaa digitalisoimalla viranomaisasiointi ja vakiinnuttamalla yhden luukun ja kysy vain kerran -periaatteet. Nopeutetaan kehitystä ottamalla ripeästi käyttöön EU:n yrityslompakot myös julkisella sektorilla.

Tehdään teknologianeutraalia sääntelyä ja vähennetään digisääntelyn kokonaiskuormaa EU:ssa ja kansallisesti.

Pk-yritykset ja TKI-investoinnit

Suomessa on viime vuosina sitouduttu pitkäjänteisesti tutkimus- ja kehittämismenojen kasvattamiseen kohti neljää prosenttia bruttokansantuotteesta vuoteen 2030 mennessä. Suomen Yrittäjät tukee tätä parlamentaarista sitoutumista myös vaikeassa taloustilanteessa. Keskeinen haaste ei kuitenkaan ole rahoitustason tavoite sinänsä, vaan se, miten TKI-rahoitus kohdistuu ja millaista yritystoimintaa se tosiasiallisesti tukee.

Hallitusohjelmaan kirjauksia:

- Laajennetaan T&K-rahoituksen määritelmää kattamaan koko innovaatioketju ideasta markkinoille, mukaan lukien pilotointi, aineeton arvonaluonti, tuotteistaminen ja kaupallistaminen.
- Rakennetaan pk-yrityksille selkeä matalan kynnyksen rahoituspolku, joka tukee erityisesti mikroyrityksiä, kasvuyrityksiä ja omistajanvaihdon läpikäyneitä yrityksiä kasvun ja kansainvälistymisen tielle.
- Suunnataan TKI-rahoitusta nykyistä vahvemmin pieniin, nuoriin ja kasvuhakuisiin yrityksiin, huomioiden myös restartupit, eli omistajanvaihdon läpikäyneet ja kasvuyrityksiksi muuttuneet yritykset.
- Tehdään TKI-verokannustimista pysyviä, pk-yrityksiin painottuvia ja laajennetaan niiden soveltamisalaa koskemaan myös innovaatiotoimintaa.
- Vahvistetaan yritysten ja korkeakoulujen yhteistyötä rakentamalla yhden luukun palvelu, joka helpottaa pääsyä TKI-toimintaan, osaamiseen ja EU-rahoitukseen.
- Rakennetaan vahvoja alueellisia TKI- ja osaamiskosysteemejä, jotka yhdistävät yritykset, korkeakoulut ja julkiset toimijat ja tukevat erityisesti pk-yritysten innovaatiotoimintaa ja kasvua.

Rakennetaan rahoituspolku, joka tukee mikroyrityksiä, kasvuyrityksiä ja omistajanvaihdon käyneitä yrityksiä kasvun ja kansainvälistymisen tielle.

Työelämälähtöinen koulutus ja osaaminen

Suomen menestys perustuu vahvaan osaamiseen, sivistykseen ja yrittäjyyteen, jotka yhdessä mahdollistavat taloudellisen kasvun, hyvinvoinnin ja kyvyn vastata muuttuviin haasteisiin. Koulutusjärjestelmää tulee kehittää jatkuvasti vastaamaan tulevaisuuden osaamistarpeita vahvistamalla perustaitoja, oppimistuloksia ja elinikäisen oppimisen

kulttuuria yhteistyössä julkisten ja yksityisten toimijoiden kanssa. Suomessa tulee rakentaa yrittäjyysmyönteistä yhteiskuntaa, jossa jokaisella on mahdollisuus kehittää osaamistaan, hyödyntää vahvuuksiaan ja osallistua yhteiskunnan ja talouden uudistamiseen.

Koulutusjärjestelmää tulee kehittää jatkuvasti vastaamaan tulevaisuuden osaamistarpeita.

Perusopetus ja yrittäjyyskasvatus

Suomen Yrittäjät näkee, että peruskoulutuksen kehittämisen tulee perustua vahvaan sisivistykseen, laaja-alaiseen osaamiseen ja oppimaan oppimisen taitoihin, jotka luovat pohjan elinikäiselle oppimiselle ja yhteiskunnan kestäväälle kehitykselle. Koulutuksen tulee varmistaa jokaiselle vahvat perustaidot, tukea yksilöllisiä oppimispolkuja ja vahvistaa oppilaiden kykyä toimia vastuullisesti, innovatiivisesti ja yhteistyössä.

Yrittäjyyskasvatus on keskeinen tulevaisuusinvestointi, joka tulee integroida koko koulutuspolulle varhaiskasvatuksesta korkeakouluun, tarjoten käytännönläheisiä mahdollisuuksia oppia yrittäjämäisiä valmiuksia, työelämätaitoja ja luovaa ongelmanratkaisua yhteistyössä yritysten kanssa.

STEM-aloihin (science/luonnontieteet, technology/teknologia, engineering/insinööri- ja tekniikan alat, mathematics/matematiikka) tulee panostaa, koska vahva luonnontieteellinen, matemaattinen ja teknologinen osaaminen on keskeinen edellytys innovaatioille, yritysten uudistumiselle ja Suomen kilpailukyvyllä globaalissa taloudessa.

STEAM-koulutus (mukana arts/taide, muotoilu, luovat alat) yhdistää tieteellisen, teknisen ja matemaattisen osaamisen luovuuteen, innovointiin ja ongelmanratkaisuun. Siinä tulee korostaa teknologisen ja digitaalisen osaamisen vahvistamista sekä kykyä hyödyntää uutta tietoa ja innovaatioita, jotta Suomi voi menestyä muuttuvassa työelämässä ja globaalissa kilpailussa.

Hallitusohjelmaan kirjauksia:

Varmistetaan perustaidot

- Vahvistetaan luku-, kirjoitus- ja matemaattisten taitojen sekä oppimaan oppimisen ja kädentaitojen opetusta peruskoulussa. Vaaditaan oppilailta enemmän hyödyntämällä tasoryhmiä, kohdistamalla tukitoimia ja lisäämällä aineistojen vaativuutta.
- Varmistetaan perustaitojen osaaminen toteuttamalla viidennellä ja kahdeksannella luokalla valtakunnalliset testit, ja tuetaan oppilaita tulosten pohjalta.
- Tuetaan erityisesti poikien oppimista ja motivoitumista kehittämällä toiminnallista pedagogiikkaa, tekemällä oppimista ja yhdessä tekemistä.

Yrittäjyyskasvatusta koko koulupolulle

- Jalkautetaan ja resursoidaan yrittäjyyskasvatuksen ja talousosaamisen linjausten toimenpiteet. Yrittäjyys nostetaan opetuksen läpileikkaavaksi tavoitteeksi. Vastataan nuorten kiinnostukseen tarjoamalla yrittäjyyskasvatusta ja -koulutusta kaikilla koulutusasteilla. Varmistetaan yrittäjyysosaaminen opettajankoulutuksessa käynnistämällä korkeakoulujen valtakunnallinen kehittämisohjelma.
- Hyödynnetään yrittäjyyskasvatuksen yhteisöllisiä ja toiminnallisia menetelmiä erityistä tukea tarvitsevien opiskelijoiden ohjaamiseen ja opettamiseen, vastuun oppimiseen ja yhteiskuntaan kiinnittymiseen.
- Edistetään omistajan- ja sukupolvenvaihdoksia vauhdittavien jatkajakoulujen syntyä ammatillisiin oppilaitoksiin ja korkeakouluihin alueellisin ja valtakunnallisin kehittämishankkein. Helpotetaan pk-yritysten omistajavaihdosten onnistumista kehittämällä jatkajakouluverkostoa.
- Sisällytetään yrittäjyyden perusteet mahdollisimman moneen ammatilliseen perustutkintoon. Kehitetään yrittäjyyteen liittyviä tutkinnon osia kaikkiin tutkintoihin.

Sisällytetään yrittäjyyden perusteet mahdollisimman moneen ammatilliseen perustutkintoon.

STEAM-opetus ja yrittäjyyskasvatus yhteistyöhön

- Luodaan kansallinen STEAM-kasvuohjelma, joka nostaa luovien alojen, matemaattisen, teknologisen, luonnontieteellisen, insinööritaidon ja yrittäjyyden ja markkinoinnin osaamisen uudelle tasolle.
- Kehitetään peruskouluun ja lukioon teknisen työn ja teknologian oppiaine, ja liitetään siihen yrittäjyyskasvatusta.

Vahvistetaan luku-, kirjoitus- ja matemaattisten opetusta peruskoulussa.

Ammatillinen koulutus vastaamaan yritysten tarpeisiin

Ammatillista koulutusta on kehitettävä entistä työelämälähtöisemmäksi ja alueellisiin tarpeisiin vastaavaksi turvaamalla riittävä ja kattava koulutuksen järjestäjäverkosto eri puolilla maata. Koulutuksen tulee tarjota joustavia opintopolkuja niin, että motivoitunut opiskelija voi suorittaa ammatillisen tutkinnon jopa kahdessa vuodessa. Oppisopimuskoulutus on keskeinen ratkaisu osaajapulaan, sillä se yhdistää työn ja oppimisen käytännönläheisesti ja palvelee niin nuoria, aikuisia kuin yrittäjiä.

Yritysyhteistyön rakenteiden tulee olla selkeitä ja aidosti toimivia myös pienille yrityksille, ja työpaikalla tapahtuvan oppimisen roolia ja laatua on vahvistettava osana koulutusta. Lisäksi jatkuva oppiminen on tehtävä aidosti saavutettavaksi koko työuran ajan tarjoamalla joustavia ja työelämälähtöisiä osaamisen kehittämisen mahdollisuuksia, jotka tukevat yritysten uudistumista ja kasvua.

Hallitusohjelmaan kirjauksia:

Kolmivaiheinen työelämälähtöinen ammatillinen polku

- Toteutetaan ammatillisen koulutuksen työelämälähtöinen polku, jossa ensimmäisenä vuonna opiskelija opiskelee täysien työpäivien lähiopetuksessa, jossa varmistetaan riittävät ammatilliset perustaidot. Opetuksen vaatimustaso vastaa työelämän odotuksia ja pelisääntöjä.
- Toisena vuonna opiskelu toteutuu työpaikoilla ja yrityksissä koulutussopimuksella, johon suunnataan opettajien riittävää ohjausta ja tukea. Koulutetaan työpaikkaohjaajia ja uraohjaajia tehokkaaseen ohjaukseen ja tuen antamiseen.
- Kolmantena vuonna opiskelija opiskelee oppisopimuksella, josta saa palkkaa.
- Vahvistetaan ammatillisen koulutuksen laatua, jotta opiskelijoilla on valmiudet jatkaa ammatillisesta koulutuksesta tai työelämästä ammattikorkeakouluun. Lisätään mahdollisuuksia väyläopintoihin.

Oppisopimus polkuna työelämään ja yrittäjäksi

- Porrastetaan oppisopimuksen aikainen palkkaus vastaamaan opiskelijan osaamisen kehittymistä kehittämällä työehtosopimuksia, lainsäädäntöä tai palkkatukea.
- Säädetään koulutuskorvauksen maksaminen velvoittavaksi, kun oppisopimukseen otetaan vailla ammatillista peruskoulutusta oleva alle 30-vuotias. Laaditaan koulutuskorvausten maksamiseen valtakunnallinen ohjeistus.
- Vahvistetaan opiskelijan ohjausta erityisesti oppisopimuksen alkuvaiheessa.
- Lisätään yrittäjän oppisopimuskoulutuksen tarjontaa ja suunnataan sitä omistajanvaihdosten toteuttamiseen ja osaksi maahanmuuttajien kotoutumiskoulutusta.

Jatkuvalla oppimisella yritykset kasvuun

- Keskitetään aikuiskoulutuksen rahoitusta elinkeinoelämää palvelemaan, lyhytkestoiseen, intensiiviseen ja yrityslähtöiseen koulutukseen ja oppisopimuskoulutuksiin. Ohjataan oppilaitokset kilpailemaan laadulla ja työelämälähtöisyydellä.

Korkeakoulut vastaamaan yritysten tarpeisiin

Korkeakoulutuksen on entistä vahvemmin tuettava pk-yritysten kasvua, kilpailukykyä ja uudistumista rakentamalla tiivistä yhteistyötä yritysten kanssa sekä vahvistamalla innovaatioiden syntyä ja kaupallistamista. Korkeakoulujen tehtävänä on tuottaa osaamista, joka vastaa työelämän tarpeisiin, mutta myös tunnistaa laajasti erilaiset osaamisen muodot ja mahdollistaa joustavat, yksilölliset oppimispolut koko työuran ajan.

Keskeistä on kehittää rahoitus- ja ohjausmalleja, jotka kannustavat yritysytteistyöhön, TKI-toimintaan ja yrittäjyyteen, sekä varmistavat, että korkeakoulut toimivat aktiivisena osana osaamis- ja innovaatioekosysteemejä. Näin luodaan edellytykset uusille yrityksille, tutkimuksen hyödyntämiselle ja kansainvälisesti kilpailukykyiselle osaamiselle.

Hallitusohjelmaan kirjauksia:

- Muutetaan toisen samantasoisien tutkinnon suorittaminen maksulliseksi siten, että maksuton korkeakoulutus kohdentuu koulutustasoa nostavaan koulutukseen.

- Tiivistetään korkeakoulujen yhteistyötä ja kehitetään rakenteita, jotka vahvistavat vaikuttavuutta, tehokkuutta ja tarkoituksenmukaista työnjakoa. Tehdään tarvittaessa muutoksia lainsäädäntöön. Samalla korkeakoulujen autonomia on turvattava ja niiden profiloitumista omien vahvuuksiensa pohjalta vahvistettava.
- Vahvistetaan korkeakoulujen, ammatillisen koulutuksen ja tutkimuslaitosten yhteistyötä alueelliseksi osaamiskeskittymiksi, jotka vastaavat yritysten tarpeisiin.
- Sujuvoitetaan opintopolkuja toiselta asteelta korkeakoulutukseen ja edelleen jatko-opintoihin sekä lisätään väyläopintoja.
- Mahdollistetaan joustavat, modulaariset ja työelämän ohessa suoritettavat opinnot. Lisäksi on kehitettävä järjestelmä, jossa opiskelijat voivat ansaita opintopisteitä myös yrittäjyydestä, työelämästä, vapaaehtoistyöstä ja harrastuksista. Yksilön monipuolinen osaaminen tulee tunnistaa laaja-alaisemmin korkeakouluissa.
- Vahvistetaan yrittäjyys-, työelämä- ja kansainvälisyysvalmiuksia tutkinnoissa.
- Tarjotaan työelämälähtöisiä täsmäkoulutuksia ja pienempiä osaamiskokonaisuuksia, jotka vastaavat erityisesti yrittäjien ja yksinyrittäjien osaamistarpeisiin.

Sosiaali- ja terveyspalvelut - hyvinvointi syntyy yhteistyössä

Yrittäjien sote-visio 2030: Vuonna 2030 suomalainen asioi palvelujärjestelmässä, jossa julkinen vastuu on selkeä, mutta tuotantotapa joustava. Julkinen sektori vastaa palvelujen yhdenvertaisuudesta, laadusta ja vaikuttavuudesta. Yritykset ja muut toimijat tuottavat palveluja osana yhtenäistä kokonaisuutta, jossa paikallisuus, erikoistuminen ja digitaaliset ratkaisut vahvistavat arjen sujuvuutta.

Palvelujen saatavuus on turvattu koko maassa, ja järjestelmää kehitetään avoimesti vertaillen eri tuotantotapoja, niiden kustannuksia sekä vaikuttavuutta. Kaikkien toimijoiden osaaminen, investoinnit ja resurssit ovat täydessä käytössä – ihmisten hyvinvoinnin ja yhteiskunnan kestävyys vahvistamiseksi. Vision toteutuminen edellyttää uudenlaista ajattelua ja konkreettisia tekoja.

Hallitusohjelmaan kirjauksia:

- Hyvinvointialueita veloitetaan rakentamaan sote-ekosysteemi omaa toimialuetta koskien edistämään innovaatioita, palveluprosessin kehittämistä ja säännöllistä yhteistyötä eri toimijoiden välillä.
- Yksikkökustannuslaskennasta tehdään velvoittavaa suositusten sijaan. Määrätään THL:n tehtäväksi kerätä ja julkaista tiedot. Laskenta ei saa jäädä alueiden väliselle keskiarvotasolle. Yksikkökohtainen laskenta on tiedolla johtamisen perusedellytys kustannussäästöjen aikaansaamiseksi.
- Erotetaan kirjanpidossa järjestämisen ja tuottamisen kustannukset koskien julkista sosiaali- ja terveyspalveluiden tuotantoa.
- Palvelusetelin arvon määraikaistarkastukset on tehtävä vähintään joka toinen vuosi. Palvelusetelin arvon pitää perustua todellisiin yksikkökustannuksiin.
- Yksilöllä tulisi olla aina subjektiivinen oikeus palveluseteliin hoitotakuuajkojen ylittyessä, jotta vältetään jonojen muodostumiselta ja lisäkustannuksilta.

- Tutkimus- ja kehittämistoiminta tapahtuu osana yhteistyön prosesseja sote-ekosysteemin toimijoiden kesken. Pilotointien kautta päästään nopeaan yhteiskehittämiseen ja skaalautuvien ratkaisujen löytämiseen.
- Omalääkärimalli vakinaistetaan ja valinnanvapauskokeiluja laajennetaan.
- Otetaan tekoäly nykyistä selvästi laajemmin käyttöön sote-palveluissa. Tämä mahdollistaa vaikuttavien palveluiden käyttöönoton kustannustehokkaasti. Samalla syntyy kansainvälisesti kilpailukykyisiä ratkaisuja. Muutos edellyttää mm. sote-alueiden tekoälyn käyttöä koskevien tulkintojen yhdenmukaistamista.

Tulee olla subjektiivinen oikeus palveluseteliin hoitotakuuaikojen ylittyessä, jotta vältetään jonojen muodostumiselta ja lisäkustannuksilta.

Palvelusetelin arvon määräaikaistarkastukset on tehtävä vähintään joka toinen vuosi. Palvelusetelin arvon pitää perustua todellisiin yksikkökustannuksiin.

Perhepolitiikkaan tarvitaan uusi suunta

Suomi tarvitsee uuden suunnan perhepolitiikkaan, sillä syntyvyyden lasku ja väestön ikääntyminen heikentävät työvoiman saatavuutta, yritysten kasvua ja koko talouden kestävyyttä.

Perhepoliittisilla ratkaisuilla on suora vaikutus yritysten toimintaedellytyksiin ja Suomen talouden kestävyteen.

Uusi 10 000 euron tuki ensimmäisen lapsen syntymään

Yrittäjät esittää merkittävää uudistusta ensimmäisen lapsen tukeen. Nykyisen lapsilisän sijaan perheelle maksettaisiin kolmen vuoden aikana yhteensä 10 000 euroa: ensimmäisenä vuonna 370 euroa kuukaudessa, toisena 278 euroa ja kolmantena 185 euroa. Tuki olisi veronalaista ja kohdistuisi esikoiseen. Sen jälkeen lapsilisä jatkuisi normaalisti.

Tavoitteena on vahvistaa kannustimia ensimmäisen lapsen hankintaan, sillä tutkimusten mukaan esikoisen syntymä lisää todennäköisyyttä saada myöhemmin lisää lapsia.

Perhevapaiden rahoitus kohti Tanskan mallia

Perhevapaissa on mentävä kohti Tanskan mallia. Vanhempainpäivärahojen kustannuksia pitää siirtää nykyistä enemmän valtion verotuloihin, ja työnantajien sekä työntekijöiden suoraa rahoitusosuutta keventää. Tämä tasaisi erityisesti naisvaltaisten alojen ja

pienyrittäjien kuormitusta. Samalla luotaisiin uusi rekrytointituki yrittäjälle, joka jää perhevapaalle ja tarvitsee sijaisen turvaamaan yrityksen toiminnan.

Etuus sairastuneen lapsen hoitoon

Arjen sujuvuutta vahvistaisi uusi etuus sairastuneen alle 10-vuotiaan lapsen hoitoon. Yrittäjät eivät nykyisin saa korvausta menetetystä toimeentulosta lapsen sairastuessa, ja työnantajat joutuvat usein maksamaan palkkaa työntekijälle tältä ajalta. Uusi etuus korvaisi enintään neljä työpäivää ja olisi tasoltaan sairauspäivärahan kaltainen. Se maksettaisiin joko vanhemmalle tai työnantajalle tilanteen mukaan.

Tukea yrittäjien arkeen ja perhe-elämän yhdistämiseen

Yrittäjät esittää toimia, jotka vahvistavat perheiden ja yrittäjien arkea laajemmin: opintolainahyvityksen perheellisille opiskelijoille, kotitalousvähennyksen parantamisen lapsenhoitopalveluissa, yksityisen varhaiskasvatuksen toimintaedellytysten vahvistamisen sekä ammatillisen tuen tarjoamisen yrittäjyyden ja perhe-elämän yhteensovittamiseen.

Yrittäjillä on keskimäärin enemmän lapsia kuin muilla ammattiryhmillä. Yrittäjämiehillä ero palkansaajiin on 0,2–0,3 lasta ja ei-työllisiin lähes yksi lapsi. Tämä kertoo, että yrittäjyys ja sen tuoma vapaus tukevat perheellistymistä.

Ensimmäisen lapsen syntymisestä luodaan uusi maksettava taloudellinen tuki, jonka suuruus on 10 000 euroa.

Hallitusohjelmaan kirjauksia:

- Ensimmäisen lapsen syntymisestä luodaan uusi maksettava taloudellinen tuki, jonka suuruus on 10000 euroa.
- Uusi etuus vanhemmalle sairastuneen alle 10-vuotiaan lapsen hoitoon.
- Vanhempainpäivärahojen rahoitus valtion verotuloista Tanskaa mukaillen.
- Rekrytointituki yritykselle yrittäjän perhevapaasijaisen palkkaamiseen.
- Opintolainahyvitys perheellisille opiskelijoille.
- Verotuksen kotitalousvähennyksen parantaminen lapsenhoitopalveluissa.
- Yksityisen varhaiskasvatuksen toimintaedellytysten vahvistaminen.
- Yrittäjille tarjotaan osana julkisia ja järjestöjen yrittäjäpalveluja ammatillista tukea yrittäjyyden ja perhe-elämän yhteensovittamiseen.

Markkinaehtoinen ja ennakoitava ilmastopolitiikka

Siirtymä hiilineutraaliin talouteen avaa uusia markkinoita, mutta tuo mukanaan myös sääntelyyn, kustannuksiin ja investointeihin liittyviä riskejä. Ilmastopolitiikan onnistuminen edellyttää, että ratkaisut ovat kustannustehokkaita ja ennakoitavia.

Suomen ilmastopolitiikan tulee nojata markkinamekanismeja hyödyntäviin ohjauskeinoihin. Päästöjen hinnoittelu ja päästökauppa ohjaavat päästövähennyksiin kustannustehokkaasti, koska ne antavat yrityksille vapauden valita sopivimmat keinot. Markkinapohjainen päästöohjaus jättää tilaa innovaatioille ja talouden uudistumiselle.

Verotuksen painopistettä tulee siirtää työn ja yrittämisen verotuksesta ympäristöhaittoihin. Se kannustaa investointeihin ja päästövähennyksiin sekä tukee talouskasvua ja helpottaa työllistämistä.

Hallitusohjelmaan kirjauksia:

- Pidetään päästöjen hinnoittelu ja päästökauppa ilmastopolitiikan ensisijaisina ohjauskeinoina.
- Verotuksen painopistettä tulee siirtää työn ja yrittämisen verotuksesta kohti haittojen verotusta. Näin hidastetaan ilmastomuutosta ja tuetaan talouden kasvua.
- Vältetään tarpeettomia kieltoja ja etukäteistä voittajien valintaa: selkeät ja tutkimukseen pohjautuvat ilmastotavoitteet luovat ennakoitavuutta, mutta keinot tulee jättää markkinoiden ratkaistavaksi.
- Tunnistetaan pk-yritysten rooli ilmastoratkaisujen kehittäjinä ja käyttöönoton vauhdittajana. Varmistetaan, että tukipolitiikka on markkinoita vääristämätöntä ja pienille yrityksille saavutettavaa.
- Hyödynnetään joustomekanismeja kustannusten hillitsemiseksi. Päästövähennykset tulee toteuttaa siellä, missä se on edullisinta, jotta saavutetaan suurin ilmastohyöty käytettävissä olevilla resursseilla.
- Arvioidaan ilmastopoliittisten toimien yritysvaikutukset systemaattisesti ennen päätöksentekoa.

Alueiden elinvoimatyö yrittäjyyden edistäjänä

Suomen elinvoima rakentuu yrityksistä ja yrittäjistä kaikilla alueilla, ja päätökset kuntatasolta valtionhallintoon vaikuttavat suoraan kasvuun, investointeihin ja työllisyyteen. Aluekehitys ei ole erillinen politiikkalohko, vaan keskeinen osa yritysten arjen edellytyksiä, kuten liikenneyhteyksiä, lupaprosesseja ja osaavan työvoiman saatavuutta. Suomen alueet ovat keskenään erilaisia, ja myös alueiden sisäiset erot on tunnistettava, jotta kehittämistoimet kohdistuvat vaikuttavasti.

Yhteistä kaikille alueille on kuitenkin se, että elinvoima syntyy yritystoiminnasta ja yrittäjyyden mahdollisuuksista. Toimintaympäristön murros, kuten geopoliittinen epävarmuus, vihreä siirtymä ja digitalisaatio, korostaa resurssiviisauden ja kilpailukyvyn merkitystä. Tavoitteena on varmistaa, että kasvu syntyy koko Suomessa ja yrityksillä on mahdollisuus investoida, työllistää ja kansainvälistyä sijainnista riippumatta.

Hallitusohjelmaan kirjauksia:

- Digitaalisen infran kehittämisessä on varmistettava, että yhteyksien vähimmäistaso, ohjeistus ja julkinen rahoitus tukevat myös maaseutualueiden yritystoimintaa. Tarvittaessa on hyödynnettävä EU-rahoitusta ja paikallisia toteutusmalleja, jotta nopeat tietoliikenneyhteydet ovat aidosti koko maan yritysten käytettävissä.
- Otetaan käyttöön valtakunnalliset sitovat määräajat kaavoitus- ja lupamenettelyihin sekä varmistetaan niiden toteutumisen seuranta.
- Otetaan yritysvaikutusten arviointi systemaattisesti käyttöön kaikessa merkittävässä julkisessa päätöksenteossa.
- Vahvistetaan rahoituspalvelujen kilpailua ja läpinäkyvyyttä koko maassa, jotta yrityksillä on todellisia vaihtoehtoja ja hinnoittelu pysyy kohtuullisena.
- Varmistetaan, että valtion aluekehitysratkaisut tukevat koko maata, eivätkä palvelut ja kasvun mahdollisuudet keskity vain suuriin keskuksiin.
- Tehdään Team Finlandin ja Business Finlandin kansainvälistymispalveluista aidosti yrityslähtöisiä ja saavutettavia koko maassa, myös kasvukeskusten ulkopuolella, sekä lisätään yritysten tietoisuutta olemassa olevista palveluista ja niiden hyödyntämismahdollisuuksista.

Otetaan käyttöön valtakunnalliset sitovat määräajat kaavoitus- ja lupamenettelyihin sekä varmistetaan niiden toteutumisen seuranta.

Liikenne on yritysten verisuonisto

Liikenneyhteyksillä on ratkaiseva merkitys elinkeinoelämän kilpailukyvyllä. Hyvätasoinen liikenneverkko mahdollistaa monipuoliset kuljetuspalvelut ja tehokkaan logistiikan, parantaa liikenneturvallisuutta ja vähentää päästöjä.

Saavutettavuutta vahvistetaan

Liikenneverkon rahoitus suunnataan ensisijaisesti perusväylänpitoon, kasvun kannalta tärkeimpiin infrainvestointeihin ja sotilaalliseen liikkuvuuteen. Vähäliikenteisen ja yksityisen tieverkon kehittämisessä painotetaan pk-yritysten tarpeita, jotta kuljetusketjut ovat sujuvia kaikilla verkon osilla.

Hallitusohjelmaan kirjauksia:

- Linjataan pohjoisen ratayhteyksien jatkosuunnittelusta ja varmistetaan ratayhteyksien käyttö siirtokuormaustermiinaali-investoinneilla.
- Parannetaan suomalaisten kansainvälistä saavutettavuutta Lentoradalla.
- Perusväylänpitoon 1,8 mrd. euroa vuosittain korjausvelan lyhentämiseksi.
- Liikenneverkon kehittämiseen 600 miljoonaa euroa vuosittain.
- Yksityisteiden valtion rahoitustaso pysyvästi 30 miljoonaan euroon vuodessa.
- Varmistetaan riittävä raskaan kaluston tauko- ja latauspaikkojen syntyminen sopimalla niiden rahoituksesta MAL-sopimuksissa.

Logistista kilpailukykyä parannetaan

Logistiikan kustannustaso ja tehokkuus ovat olennaisen tärkeitä kilpailutekijöitä. Tieliikenteen verotuksen tulee edistää kilpailukykyä ja talouskasvua, tukea liikenteen energiamurrosta ja päästöjen vähentämistä sekä olla elinkeinoelämän ja kansalaisten kannalta hyväksyttävä. Tieliikenteen verorakenne edellyttää uudistamista, sillä nykyinen veropohja ei tuota riittävää verokertymää liikenteen energiamurroksen edetessä.

Hallitusohjelmaan kirjauksia:

- Tieliikenteen uuden verorakenteen suunnittelu aloitetaan hallituskauden alussa laajassa yhteistyössä sidosryhmien kanssa.
- Uudistuksessa otetaan huomioon päästökaupan ja jakeluvelvoitteiden vaikutukset liikkumis- ja kuljetuskustannuksiin.
- Meriliikenteen väylämaksu lasketaan aiempien vuosien tasolle kilpailukyvyn parantamiseksi.

Liikenteen päästöjä on vähennettävä

Liikenteen päästöjen vähentämiseen tarvitaan lisätoimia. Kestävien energialähteiden käyttöä tulee lisätä kaikissa liikennemuodoissa uudistamalla jakeluvelvoitetta ja sekä kohdentamalla liikenteen päästökauppatuloja liikenteen päästövähennystoimiin.

Hallitusohjelmaan kirjauksia:

- Meri- ja lentoliikenteessä päästökauppatuloja kohdennetaan tukimalleihin, joilla kannustetaan kestävien polttoaineiden käyttöön.
- Alennetaan satamien maasähkön verokanta maasähköninvestointien nopeuttamiseksi.
- Sähkö-, kaasu- ja vetykäyttöisten kuorma-autoille otetaan käyttöön hankintatuet.
- Romutuspalkkiokampanja toistetaan väliajoin.
- Julkisen lataus- ja jakeluinfran tukea jatketaan.
- Asetetaan jakeluvelvoitteelle pitkän aikavälin tasot velvoitteen ennakoitavuuden parantamiseksi.

Julkiset hankinnat ja julkisen sektorin supistaminen

Julkisen sektorin uudistaminen on välttämätöntä talouden kantokyvyn turvaamiseksi. Julkisen hallinnon on tärkeä toimia yrittäjyyden mahdollistajana ja kasvun kumppanina.

Tärkeämpiä ovat toimintamallit, johtaminen, osaaminen ja kyky levittää toimivia käytäntöjä laajasti. Teknologia ei yksin riitä – tarvitaan kulttuurinen ja johtamisen muutos. Tietojärjestelmät ja niiden yhteensopivuus sekä tiedolla johtaminen ovat kriittisiä.

Keskeistä on nopeuttaa päätöksentekoa ja palveluprosesseja, purkaa päällekkäisiä hallinnollisia rakenteita, ottaa käyttöön datan jakaminen organisaatioiden välillä, panostaa johtamiseen ja osaamiseen teknologian rinnalla sekä ottaa yritysvaikutukset systemaattisesti huomioon päätöksenteossa.

Samoin julkisen ja yksityisen sektorin työnjakoa on arvioitava uudelleen. Yritysten näkökulmasta aluehallinnon uudistuksissa on keskityttävä palveluketjun toimivuuteen, ei organisaatorakenteisiin. Tarvitsemme enemmän kokeilukulttuuria ja rohkeutta ajatella toisin.

Yritykset toivovat markkinaehtoisempaa palvelutuotantoa, parempaa kustannuslaskentaa ja yksityisen sektorin laajempaa roolia. Kyselyiden mukaan pk-yritykset pitävät kansallista sääntelyä merkittävänä kasvun esteenä. Reilu kilpailu parantaa palvelujen tehokkuutta ja mahdollistaa uudet toimintatavat, mikä korostaa tarvetta uudistaa hankintakäytäntöjä ja avata palvelutuotantoa kilpailulle.

Uusi hankintalaki mahdollistaa uudenlaisen hankintakulttuurin. Markkinat on avattava reilulle kilpailulle. Hankinnat on tehtävä siten, että pk-yrityksillä on tosiasialliset mahdollisuudet osallistua tarjouskilpailuihin. Tulevaisuudessa on entistä enemmän panostettava hankintojen suhteen ennakoivaan toimintaan: tuotantotapa-analyysiin sekä markkina-kartoitukseen ja -vuoropuheluun. Julkiset hankinnat voivat parhaimmillaan toimia konkreettisenä kasvun työkaluna.

Hankinnat on tehtävä siten, että pk-yrityksillä on tosiasialliset mahdollisuudet osallistua tarjouskilpailuihin.

Hallitusohjelmaan kirjauksia:

- Sääntelyn yksinkertaistaminen ja tulkintakulttuurin keventäminen. Lakien liiallinen ylitulkinta hidastaa yhteiskunnan toimintaa ja estää ketteryyttä.
- Hallinnollisen kitkan purkaminen ja päällekkäisen raportoinnin poistaminen. Moninkertainen tiedonkeruu ja raportointi ovat merkittävä tehottomuuden lähde julkisella sektorilla. Tämä aiheuttaa byrokratiaa myös yrityksille.
- Johtamisen uudistaminen ja tuloksiin perustuva palkitseminen. Suomalaisen julkisen sektorin suurimpia ongelmia ovat heikko tavoitteiden asettelu ja palkitsemiskulttuurin puute. Uusista ideoista ja vahvasta toteuttamisesta ei palkita.
- Julkisen ja yksityisen sektorin työnjaon uudistaminen. Yritykset toivovat laajempaa roolia yhteiskunnan palvelutuotannossa, inhouse-yhtiöiden purkamista ja markkinaehtoisuutta. Lisätään kilpailua ja monituottajuutta julkisissa palveluissa.
- Julkisen sektorin ydintehtävien uudelleenmäärittely ja ei-kriittisten toimintojen karsiminen. Luovutaan julkisella sektorilla sellaisista tehtävistä, jotka eivät enää palvele parhaalla mahdollisella tavalla yhteiskunnan kehittymistä.
- Julkisen ja yksityisen sektorin rajat ylittävä yhteistyö. On tarpeen purkaa siiloutuneita organisaatorakenteita. Jatkossa julkishallinnon toimijat tekevät yhteistyötä muiden tahojen ja yksityisen sektorin kanssa ratkaistakseen hankalia ongelmia. Erilaiset haasteet ja toiminnan tehostaminen vaativat toimia myös yrityksiltä ja kolmannelta sektorilta. Yhteistyön tehostaminen vaatii kaikilta uudenlaista lähestymistapaa yhdessä tekemiseen.

Yritykset toivovat laajempaa roolia yhteiskunnan palvelutuotannossa,
inhouse-yhtiöiden purkamista ja markkinaehtoisuutta.

